

BIO môže každý !

BIO môže každý ! Mladí ľudia sú v dnešnej dobe často nedostatočne informovaní o princípoch trvale udržateľného spôsobu života. Prostredníctvom školského systému stravovania je možné v širokom zábere pozitívne pôsobiť na deti a mládež tak, aby sa pojmy ako ekologické poľnohospodárstvo, bioprodukt a biopotravina stali prirodzenou súčasťou ich života a aby sa postoj týchto detí prenášal i na ďalšie generácie. Na generácie, ktoré nám budú vďačné za zmenu pohľadu na život, pretože potom aj ony budú môcť uspokojovať svoje potreby bez toho, aby boli obmedzované kvôli skutočnosti, že my sme naše potreby uspokojovali „až príliš“. Ekologické poľnohospodárstvo predstavuje moderný spôsob hospodárenia na pôde s cieľom zvýšiť jej prirodzenú úrodnosť pri čo najuzavretejšom kolobehu živín na farme s obmedzením vstupov najmä chemických, a zároveň pri šetrnej starostlivosti o chované zvieratá. Vychádza z holistického prístupu, v ktorom príroda predstavuje celok. Cieľom je udržateľný a ekologicky vyvážený poľnohospodársky systém produkujúci kvalitné potraviny, chrániaci a využívajúci prírodné zdroje a krajinu udržateľným spôsobom. Podporovať zdravie detí poskytovaním kvalitných, čerstvých a nutrične bohatých potravín a nápojov v školských jedálňach a internátoch by malo byť prioritou pre každú školu. Spôsob stravovania najmä v období detstva ovplyvňuje stravovacie návyky človeka po celý jeho život a čerstvé, zdravé, miestne biopotraviny by mali byť primárnou súčasťou týchto aktivít. V tejto súvislosti je preto nutné zmeniť životný štýl slovenských detí a mládeže a upraviť ich stravovacie návyky tak, aby celkovo došlo k zníženiu výskytu obezity, alergií a ďalších civilizačných chorôb, ktoré sú v prevažnej miere spôsobené z veľkej časti zlými a nezdravými stravovacími návykmi. BIO v školskom stravovaní v zahraničí Pre porovnanie toho, ako sa vysporiadali niektoré krajiny s týmto problémom uvádzame niekoľko vzdialených ale aj veľmi blízkych príkladov rozširovania bioproduktov a biopotravín do školských zariadení:

- V Taliansku zákon nariaďuje povinnosť variť z biopotravín už od roku 2000. V Ríme sa vydá denne asi 200 tisíc bio jedál v školských stravovacích zariadeniach, tomuto typu stravovania sa darí najmä v regióne Emilio Romagna.
- Francúzsko – najmä regióny Languedoc Rousillon a Provence-Alpes-Cotes-d'Azur sú priekopníkmi v stravovaní v kvalite bio v školských zariadeniach. Ročne je vo Francúzsku v školských jedálňach vydaných 4,5 milióna jedál s komponentmi bio, iniciatívu podporuje organizácia „Un plus bio“.
- Rakúsko – používanie biopotravín v školských zariadeniach je povinné (v rozpätí od 30 do 50 %), vo Viedni je denne vydaných 38 000 bio jedál v školských zariadeniach.
- Spolková republika Nemecko - stovky škôl sú zapojených do spolkového projektu „Bio kann Jeder!“, čiže „Bio môže každý!“.
- Veľká Británia – „revolúcia “ v školskom stravovaní pod vplyvom Jamie Olivera, vláda podporuje miestne biopotraviny .
- USA – zavádzanie biopotravín do tisícov škôl a univerzitných internátov, budovanie školských biozáhrad.
- Juhoafrická republika – školy si bioprodukty pestujú samy.
- Česká republika v tomto roku uzatvára pilotný projekt Biopotraviny do škôl. Výstupy pilotného projektu sú: podporné informačné materiály pre pracovníkov jedální, s cieľom priblíženia princípov ekologického poľnohospodárstva, internetová prezentácia ako inšpirácia pre zapojenie škôl do projektu, kuchárska kniha Varíme z biopotravín v kuchyni hromadného stravovania“, workshop pre kuchárov školských jedální „Prečo a ako variť z biopotravín.“ Bioprodukty v školskom stravovaní - „terra inkognita“ alias „zem neznáma“ na

Slovensku?!? A aká je situácia na Slovensku? Z rôznych prameňov vieme, že niektoré materské škôlky majú v sortimente produkty v kvalite bio, ale zatiaľ plošné rozšírenie sme na Slovensku nezaznamenali. Určite všetkých nás zaujíma, ako sa naše deti stravujú a čoedia a preto by malo byť samozrejmé, že aj nielen vo vybraných súkromných školách, ale aj v štátnych zariadeniach by deti mali jesť zdravo a kvalitne a preto by tieto zariadenia do svojej ponuky mali zaraďovať výrobky v biokvalite tak, ako je tomu v iných krajinách EÚ resp. krajinách vyspelého sveta. Aké máme k tomu dôvody? Je ich hneď niekoľko, ako výskumné pracovníčky, venujúce sa už niekoľko rokov ekologickému poľnohospodárstvu a bioproduktom a biopotravínám vieme, že kvalita tejto produkcie, najmä čo sa týka ovocia a zeleniny je vyššia ako u produktov pochádzajúcich z konvenčného poľnohospodárstva. Ako príklad si dovoľíme uviesť, že ekologická rastlinná produkcia obsahuje viac sušiny ako produkcia dopestovaná konvenčne. Zelenina pochádzajúca z ekologického poľnohospodárstva obsahuje vyšší obsah vitamínu C, bol tiež potvrdený vyšší obsah železa a horčíka v zelenine. Z výsledkov štúdií vykonaných v renomovaných európskych inštitúciách môžeme uviesť, že v produkcii zeleniny z ekologického poľnohospodárstva bol nižší obsah nitrátov, tento trend sme zistili i na našom pracovisku SCPV - VÚRV Piešťany pri hodnotení kvality zemiakov. Nemenej dôležitým vo výžive detí je aj edukačný efekt, kedy deťom treba vysvetliť pôvod bioproduktov a biopotravín. Treba, aby si uvedomili nielen benefície ich konzumácie pre vlastné zdravie ale aj to, že pri ich produkcii a výrobe nebolo poškodzované životné prostredie, neboli využívané neobnoviteľné zdroje surovín a pod.. Vzhľadom na skutočnosť, že Slovensko má t. č. 6,3 % poľnohospodárskej pôdy obhospodarovanej ekologicky, je potrebné upriamiť pozornosť tých, ktorí vyberajú potraviny pre školské zariadenia, aby siahali po bioproduktoch slovenskej proveniencie, najmä z lokálnych zdrojov. Vo Francúzsku konzumenti bioproduktov ako dôvod ich preferencie uviedli (80% respondentov), že ich konzumujú najmä z dôvodu ich lepšej chuti. Zvyšok respondentov preferoval výber bioproduktov z dôvodu ochrany svojho zdravia a ochrany životného prostredia. Ako riešiteľky projektu APVV 0307-06 „Popularizácia vedy v oblasti trvaloudržateľných systémov hospodárenia“, máme záujem poskytnúť viac informácií o kvalite biopotravín, buď osobne alebo na stránkach internetových portálov, ktoré sa tejto problematike venujú. Budeme rady, ak sa nám s pripomienkami a ďalšími otázkami prihlásia rodičia detí školopovinných, ale zvlášť uvítame iniciatívu zainteresovaných na školskom stravovaní a spoločne zorganizujeme kampaň tak, ako napríklad v Nemecku „Bio môže každý“, pretože skutočne bio môže každý, len mu dajme príležitosť ! Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. LPP 0307-06 .

Ing. Marta Klimeková – Ing. Zuzana Lehocká

Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu – VÚRV Piešťany

klimekova@vurv.sk, lehocka@vurv.sk

Dni Zdravia Piešťany, kde každoročne osvetou a edukačnou činnosťou podporujeme zlepšenie stravovacích návykov našich detí a mládeže